

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4:50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

„O luptă platonicească”.

— *La chestia alcoolului.* —

Inițiem — nu-i vorbă — cu mult foc multe și varii acțiuni salutari, toate cu menirea admirabilă ca să ajutăm poporului românesc și să îl ridicăm prin cultură și bunăstare.

Cel mai mare rău, ce pricinuesc atâtea pagube și desastre poporului nostru, este vițiuul beuturilor spirituoase.

Aproape toate hotărârile noastre sinodali, deși sunt aduse cu unanimitatea fraților, rămân literă moartă, slovă fără graiu, scrisă în protocolul ședințelor ca mărturie de un entusiasm zădarnic.

Ce să spun de sfaturile date poporului cu multă grijă în adunările reuniunilor noastre învățătoarești? sau în cele ale despărțămintelor Astrei noastre?

Știm, că mai în fiecare program al acestor adunări generali figurează ca temă specială alcoolul, beuturile spirituoase, beția, risipa, necumpăt în beuturi ș. a. Ascultăm pe cutare preot-predicator cu gură de aur; ori pe tinărul și învățatul cleric; pe iscusitul învățator cum vorbește dulce, animat, despre vițiuul beției și relele sufletești și trupești ce le cauzează omului alcoolul; vedem și cetim mereu cum tinerii noștri universitari ies la sate, aduc cu dânșii skeopticonul cu chipuri despre urmările beției și ale alcoolului. Vorbesc și esplică cu tot focul dragostei lor de neam.

Dar poporul urmărește pasul nostru și urmează mai cu zor fapta noastră. Gustăm noi, — gustă și el. Ciocnim noi pocale cu vin, el golește paharul cu rachiu ș. a. — Oare nu ne amăgim cu rezultatul luptei noastre urmate în forma asta?

Intrebarea să îmbie de sine, că ce ar trebui să facem, cum ar trebui să luptăm contra acestui flagel extins și care crește mereu în poporul nostru?

Părerea mea este că: fiecare preot și învățator, în primul rând dânșii, trebuie să-și pregătească poporul din comuna lor. Spre scopul acesta sunt necesari școlile de analfați împreunate cu șezători sau cursuri de adulți ce să se țină în fiecare Sâmbătă seara, sau și mai des, câte 2 ore în școală, toată iarna, înțeleg din 1 Decembrie până la finea lui Februarie; așa cum practicează sașii de decenii întregi. Acolo pe lângă învățatura cititului și scrisului în ora primă cu ajutorul învățătorului, în care cei adulți și știutori de carte continuă au citit, calculat sub grija preotului. În ora a doua cam între 7—8 ore, să vorbească, să citească bucăți exclusiv de cuprins moral, cu subiecte din viața poporului, așa d. e. *despre beție; risipă; necumpăt în beuturi; curățenie; cruțare;* — iar dintre cei mai isteți săteni să alegă să declameze *poesii, monoloage, dialoage* tot cu subiecte atinse. Avem foi populare bune și recomandabile pentru săteni, *trebuie* să existe în fiecare școală bibliotecă, în care au să fie broșuri din biblioteca Astrei, cu toate edițiile scrise pentru membrii ajutători. Avem atâtea cărți bune încât să pot alege și citi mereu bucăți foarte instructive în direcția scopului nostru.

Conducătorii aceștia trebuie apoi să se gândească judecând, dacă în cursul unei ierni au ajuns la atâtea rezultate cu poporul, ca să poată apoi să-l propună formarea unei reuniuni de temperanță și încă deocamdată abținerea de folosirea beuturilor dela serviciile bisericești? Dacă rezultatul e pozitiv, să și conchiamă o adunare generală de popor,

unde apoi să face propunerea concretă ca să se adune cu toți, cu ajutorul lui Dumnezeu, într-o asociație de temperanță. Să compună protocol formal și să îmbie poporul ca să îl subscrie. Conducătorii vor fi înainte siguri de rezultat, pentru că în decursul instrucțiilor de până aci mereu vor auzi vorbe aprobatoare și din școală tema aceasta se vorbește și pe la casele poporului, prin adunările lor private. De aceea susțin, că aproape întreg poporul va intra ca membru în societatea proiectată. Că vor mai fi guri rele, bețivi pătimiși, cari vor ataca în vorbe adese netrebnice sfatul și hotărârea oamenilor buni, nu inspire grijă absolut. Indată după ce se vor formula *statute* pentru reuniunea de temperanță, cari negreșit au să fie provăzute cu aprobarea ordinariatului episcopesc, pentru ca ținerea lor să se facă mai cu respect și cu frică, iar după aprobare să fie publicate în câteva Dumineci (cam de trei ori) în biserică, apoi să se înceapă executarea lor.

Dar tocmai aci zace greutatea cea mai mare. Executarea oricărei ordinațiuni și popularitatea oricărei acțiuni bune, pretinde dela conducători *dragoste* de cauză, *răbdare* evanghelică și mai pe sus de toate *prudență* pastorală.

E neapărat de lipsă, ca în acțiunea noastră de la executarea punctuoasă a dispozițiilor din statute avem să ne interesăm personal. În scopul acesta după învățatura Mântuitorului „*tuturor toate m'am făcut*” preotul și învățatorul premergând și acasă cu pildă bună, încurjurând peste tot risipa și luxul și mai ales retrași cu totul dela cercetarea crișmelor, iar în casa lor pururea trezi, să ia parte în persoană la pomenile, unde sunt în uz, la mesele, ce eventual încă se mai țin

după feştanie, binecuvântări, boteze etc. Preotul și acolo să fie predicator și încă la mulți ascultători. O mulțime de resolvări, la multe și variile întrebări, ce se fac de unul ori de altul din cei de față, aduc cu sine trecerea timpului, care mai înainte se folosea cu închinarea pentru odihna celui mort, sau pentru persoanele interesate. Indată ce să găta masă să ridică, iar preotul grijește, ca toți să se depărteze la casele lor în liniște.

De aci încolo afacerea merge bine și poporul să dedă ușor cu noul obicei, iar reuniunea de temperanță înfăptuită în forma aceasta, adecă după pregătire sistematică a poporului și executată cu dragoste și prudență, va avea roade și urmări minunate, atât pe terenul moral și cultural, cât și pe cel economic al poporului nostru, altcum lupta noastră contra aceluia rău va rămânea o luptă platonice.

Preotul: *Mih. Hodârneu.*

Proiect de lege pentru apărarea personalului administrativ. Ministrul de justiție în una din ședințele mai apropiate ale camerei, va prezenta un proiect de lege, care are menirea să apere mai bine ca până acum siguranța personalului dela administrație. Prin proiectul acesta se vor modifica singuraticii paragrafi din codul penal, lucru ce se așteaptă deja de mult să se înfăptuiască. Paragrafi referitori la apă-

rarea personalului administrativ se vor scoate cu totul din codul penal de până aci și pe viitor se va introduce separat o lege nouă. — După cea mai nouă știre aceea cari cu vorba ori fapta comit ceva rău față de personalul administrativ vor fi pedepsiți mai aspru, apoi se va stabili cari oficanți se vor considera de administrativi și cari nu. Intre aceștia se vor număra toți funcționarii din camera deputaților, între ei și majordomul, carele — când nu se ține ședință — singur conduce în senzul legii, afacerile administrative ale casei, precum și alte afaceri.

Chestiunea română în cameră.

În ședința dela 13 Martie a camerei ungare, Dl. Dr. *Ștefan O. Pop* a ținut un remarcabil discurs, pe care îl dăm în rezumat.

Dl. deputat constată, că a rămas cu totul surprins de tonul dușmănos al ziarelor opoziționale și chiar al deputaților opoziționali, cu care s'au năpustit asupra bărbaților dela conducerea partidului nostru național, din prilejul tratativelor de pace cu contele Tisza. Atacurile acestea ale foilor opoziționale nu erau surpriză, dar în orice caz e semnificativ, că a fost secundat și de multe reuniuni culturale ungurești, cari ar trebui să aibă cu totul o altă menire. Nici chiar profesorii universitari, oamenii științei nu au abstat dela această muncă de agitare.

Chiar și în parlament, contele Apponyi, deși a declarat, că nu cunoaște conținutul pretinsului pact, a constatat, că deja faptul pertractării în sine e o greșală colosală, o crimă.

După ce a cunoscut însă conținutul tratativelor, contele Apponyi a vorbit mai dulceag, recunoscând că concesionile puse în perspectivă nu pot provoca contraziceri mai vehemente, cu toate acestea contele Apponyi persistă în punctul său de vedere.

Tratativele de pace nu sunt legate deadreptul de contele Tisza. Încă înainte cu un an de zile ziarele maghiare mai serioase au recunoscut încă cu ocazia războiului balcanic, că chestia naționalităților trebuie rezolvată spre deplina lor mulțumire. Contele Tisza are meritul de a fi spart ghița și de a fi început sanarea acestor situații anormale.

Discuțiile, ce s'au urmat în vremea din urmă, chiar și în cameră, arată cât de importantă e chestiunea.

Însuși prim-ministrul a recunoscut indirect, că pretențiile noastre nu erau prea mari. Chiar și contele Apponyi admite, că contele Tisza pe timpul când era președinte al camerei ne-ar fi acordat mai mult decât azi. Se face apoi o analiză amănunțită, a vorbirii contelui Ștefan Bethlen, după care cetește în rezumat conținutul programului nostru de azi, pentru-ca dieta să se poată declara, dacă acesta cuprinde „tradare de patrie“.

„Desvoltarea liberă a tuturor naționalităților din Ungaria se garantează prin următoarele dispoziții: 1. Limba de guvernare, de administrație, legislativă și la miliție rămâne limba maghiară. 2. În privința celorlalte limbi folosite în patrie se stabilesc următoarele reguli: În adunările comunale are drept fiecare să vorbească în limba sa proprie. Limba protocolară o fixează liber majoritatea. 3. La adunările din județe se poate vorbi sau ungurește sau în limba proprie. În județele, unde numărul unei naționalități trece peste jumătatea locuitorilor, procesul verbal se dresează în limba acesteia dacă dorește majoritatea. Corespondența însă cu guvernul și autoritățile se face ungurește. 4. La curțile cu jurați, la judecătoriile de primul grad, când procedul e verbal, se validează principiul fixat în

FOIȚA.

Dr. N. C. Paulescu.

Spitalul, Coranul, Talmudul, Francmasoneria. București 1913, 304 pag. 80. Prețul 3 lei.

Domnul Dr. Nicu Paulescu e profesor la universitatea din București, și e cunoscut cititorilor noștri din studiul Domniei Sale asupra sufletului și asupra lui Dumnezeu. Fiind profesor de fiziologie la facultatea de medicină, D-Sa nu se indetulește, dacă poate să cerceteze numai pe deasupra natura omului, ci intră cum am zice în sufletul acestei naturi, căutând să fie un adevărat doctor, care — după principiul lui Hipocrate — nu trebuie numai să vindece boalele, ci să-și perfecționeze pe oameni, și să-i facă mai fericiți, făcându-i mai buni. Cartea de față e al doilea volum din „Fiziologia filosofică“. Pentru ca să-și poată face cetitorii noștri o idee clară despre această carte — rară în literatura română —, schițăm pe scurt cuprinsul dela amândouă volumele.

Cel mai bun scop al unui doctor, rostul lui în lume, se explică în o conferință, pe care a ținut-o profesorul studenților săi despre spital. Doctorul nu trebuie să se

uite la naționalitatea sau la starea materială ori socială a bolnavului, care nu e pentru el o materie de studiat, pe care poate să o trimită ușor pe lumea cealaltă, el trebuie să îngrijască pe bolnav „nu ca pe un om, nu ca pe frate ce suferă, ci ca pe însuși Dumnezeu“ (Op. citat Vol. II. pag. 16 și urm.). Pentru ca să poată trata doctorul în acest chip pe toată lumea, el trebuie să fie înainte de toate un om cum se cade, un om, care să cunoască bine lumea, și să știe, prin ce poate ajunge omul la fericire. Mulți au fost, cari au dat omenirii sfaturi și povețe, cum ar putea ajunge la fericire. Drul Paulescu îi ia pe toți pe rând, începând cu cei mai vechi filozofi, apoi, urmând cursul timpului, tratează despre legislația moaică, creștină, romană, pomenind câteva vorbe și despre cea română, scrie apoi despre principiile lui Rousseau, și despre revoluția franceză, după cari vorbește de liberalism, socialism și anarhism. Acesta e cuprinsul volumului întâiu.

Volumul al doilea al publicațiunii acesteia, care promite să mai aibă măcar un volum, se ocupă de niște lucruri, cari sunt prea puțin cunoscute, deși ele influențează așa de mult toată viața tuturor națiunilor. Vorbind despre Coran, rezumă în următoarele tot studiul: „Coranul a favorizat jafurile, a stabilit o tiranie cumplită, din care au rezultat războaie pustiitoare și o sclăvie oribilă... legea talionului și poligamia. Cora-

nul... se reazemă pe minciună. Coranul a înlocuit caritatea printr'o ură crudă și sângeroasă“ (pag. 32). Talmudul, care cuprinde niște doctrine tradiționale de ale fariseilor, favorizează toate patimile de proprietate și de dominație. „El face pe jidani să creadă că au misiunea să acapareze întreg pământul, prin mijloace mârșave, ca furtul, ascunderea lucrurilor găsite, cămătăria și jurământul fals. El ne mai spune că (jidanii) aparțin unui neam ales, și că sunt chemați să supui pe toate celelalte popoare... Carității creștine Talmudul îi opune o ură crudă și oarbă împotriva întregului neam omenesc... Când citești prescripțiile... Talmudului, — în realitatea căroră un suflet creștinesc aproape nu poate să creadă, — îți închipui, că ești într'un vis urit și te întrebi, dacă Talmudul nu este codul unei bande de hoți și de lași asasini“.

Decât Talmudul e cu mult mai rău Cahalul, care e tot al jidanilor, cum îi numește Drul Paulescu, cu numele pe care ei și l'au dat. Cahalul e organizația națională a poporului lui Israil, care vrea să dea întregului neam jidovesc, ori unde ar fi el răspândit, caracterul unui stat. Preceptele Cahalului sunt: Evreii nu pot să se contepească cu celelalte popoare, căci acestea sunt goim, lucru vrednic de dispreț. Cahalul e factorul corupției, care răstoarnă statele, căci e agentul tuturor revoluțiilor (pag. 102 și urm.). — Aceste nu sunt vorbe goale,

punctul 3. 5. Limba de comandă a gardei naționale va fi aceea, în care se desbat afacerile comunale. 6. În școlile elementare instrucția se face întotdeauna în limba comunei sau a bisericii. 7. Limba matriculelor și a afacerilor bisericești în general va fi întotdeauna limba comunei parohiale. 8. Petenții au dreptul să-și înainteze petițiile la oricare autoritate în ce limbă le convine. 9. Sinodul bisericii orientale are să fie convocat în fiecare an și are dreptul să aducă hotărâri liber în chestii bisericești și școlare, asemenea celorlalte confesiuni. 10. Bisericele și școlile gr. or. au să fie împărțite de aceleași favoruri, pe cari le acordă statul bisericilor și școlilor de alte confesiuni. 11. Gr. orientali își chivernisesc ei înșiși fundațiunile bisericești și școlare. 12. La universitatea din Budapesta se înființează o teologie pentru gr.-or. 13. Numirile în oficiu și dignități se vor face numai după merit și capacitate, fără considerare la naționalitate și religie. 14. Guvernul e obligat să pună în aplicare principiile dezvoltate în această lege. 15. Guvernul se însărcinează, ca ascultând doleanțele locale ale Românilor și Sârbilor, să casseze gravaminele justificate sau în cadrul puterii proprii sau prin o lege ce are să fie prezentată în adunarea națională. 16. În fine guvernul se încredințează cu putere deplină să dea amnestie în numele națiunii, tuturor acelor, cari depun armele până la un anumit termen și fac jurământ pe independența națională.

După evenimentele dela 1848 poporul românesc în diploma din Octombrie și adunarea convocată la Sibiu (în luna Februarie 1849) a fost recunoscut de a patra națiune. Toate aceste documente sunt din o vreme când neamul nostru era într-o situație materială și intelectuală neasămănat mai infe-

ricară ca azi. Oameni luminați ca Deák și Eötvös au lucrat și mai departe în această direcție, sprijiniți până la un punct și de Coloman Tisza.

Oratorul constată apoi, că „națiunea maghiară unitară politică”, nu e identică cu „statul național maghiar unitar”. Când s'a făcut uniunea Ardealului, românii s'au opus din toate puterile și Francisc Deák ia asigurată că drepturile lor naționale vor fi asigurate și prin uniune. — Francisc Deák a făcut un adevărat studiu cu acest prilej, constatând: „Ori-cum se va face îndeplinirea uniunii amănunțite, va fi o egalitate de drepturi deplină, care nu se poate denega nici dela români”. Cu aceste dl deputat dovedește, că aspirațiile și luptele noastre au bază legală și istorică.

La 1868 s'a ales de asemenea o comisiune pentru studiarea chestiunii de naționalitate. Vorbirea, ce a rostit-o atunci Eötvös diferă foarte mult de afirmațiile contelui Apponyi.

Chiar Ludovic Kossuth la 1862 a făcut un proiect de constituție, în sensul căruia fiecare comună își hotărăște limba sa oficială, în care se vor ține consfătuirile, corespondența oficială cu comitatul și guvernul; fiecare comună fixează liber limba de instrucție pentru școală. *La discuțiile din parlament fiecare deputat poate vorbi în una din limbile patriei.* Așadar — continuă oratorul — se poate dovedi cu date istorice, că programul nostru a fost cunoscut și antecesorilor și bărbății de stat de pe atunci nu s'au scandalizat fiindcă noi voim să realizăm programul nostru cu mijloace legale. Se provoacă apoi la o operă de specialitate alui Iászi Oszkár, arătând că partidul național și-a împlinit în totdeauna datoria, deși pe vremea coaliției nu i-s'a recunoscut nici măcar dreptul de existență. Pe urmă se

oprește la vorbirea contelui Tisza răspunzând la punctele ei mai însemnate. De închiere observă, remarcă bucuria contelui Bethlen István, că înțelegerea s'a zădărnicit. Eu nu mă bucur, — zice dsa — dar chiar și contele Tisza ne-ar fi apreciat mai puțin, dacă ne-am fi mulțumit cu niște mici fără-mături.

Eu cred însă — concludă oratorul — că chestiunea română va trebui să se rezolve la timpul său. O va rezolvi un parlament democratic. Vor veni timpuri când oamenii vor fi de alte vederi în chestiunea de naționalitate. Eu sunt de părere, că primul pas pentru democratizarea țării este rezolvirea chestiunii de naționalitate.

Să discutăm ori să lucrăm?

Intrebarea aceasta îmi răsări pe urma citirii fugitive a unui prea judicios articol semnat de —ș.— în fruntea nrului 28 — 1914 „Unirea”. Recitind scrisul din vorbă, întrebarea de sus se instăpâni tot mai stăruitor, până mă hotărâi a încerca un răspuns la ea, mai ales sub impresia împunsăturii suspectă deocamdată ce o dă —ș.— celorce aflară de bine ași da părerea la chestia Normativului arhidiecezan și în locul întâi autorului acestor șire, care a umplut până acum cele mai multe coloane pe tema aceasta.

Felurile datorințe pretești după natura lor unele sunt comune tuturor ostașilor lui Hristos, altele sunt comune unui cerc mai mult sau mai puțin restrâns, iar altele sunt particulare, mărginite la cutare ori cutare parohie, dar așa, cât chiar și cele mai obștești în urma referințelor locale, a mijloacelor recerute spre împlinirea lor etc., în multe privințe se apropie de cele particulare.

căci distinsul profesor ține să dovedească fiecare vorbă cu cele mai bune argumente, de aceea pe pag. 104 până la 115 vei da de isprăvile acestei politici secrete jidovești, care mai cu seamă în ce privește România, e scrisă cât se poate mai bine. Pentru conții și baronii unguri, cari fac apărarea Evreilor „români”, nu ar putea fi o carte mai plină de învățătură decât cea de față. În țara românească nu a fost nici un rău, la care să nu fi avut Evreii rolul principal de agitatori, așa de exemplu în revoluția dela 1907 cei mai mari instigatori au fost Evrei ori oameni puși de ei, și prin organele subvenționate de ei anunță o nouă revoluție, amenințând chiar pe regele. Se laudă ei cu mare patriotism, dar acesta nu e lipsit de cel mai mășav interes, și nu cuprinde nici un singur act de adevărată dragoste de țară. Răsboiul din urmă a fost pentru ei numai un prilej de a cere tot mai mult drepturi politice, fiindcă ei nu au făcut nimic în timpul mobilizării, chiar dacă s'au înscris voluntari, au știut să scape de cele mai grele marșuri (vezi pag. 202 și urm.). Ce trebuie să facă deci Românii cu Evreii? Răspunsul e clasic: pe lângă toate păcatele lor, trebuie să iubim pe Evrei, și să-i îndreptăm. Să le arătăm răul cel mare ce-l aduc țării prin păcatele lor, să suprimăm orice mijloc de satisfacere a poftelor lor, scoțându-i din economie, și luând dela ei tot ce au furat. „De se întâmplă nenoro-

cirea ca ovreii militari să fie încetățeniți... s'a sfârșit cu țara românească... Acela, care — ministru, senator sau deputat, — va contribui la naturalizarea unui jidan, este trădător” (pag. 213).

Ultimul capitol e despre francmasonerie, care persecută biserica lui Hristos, în special pe cea catolică, făcând tot posibilul să aibă monopolul învățământului, ca să poată astfel face tot ce vrea. Și francmasoneria e opera Evreilor, căci toate le face în favorul lor, și în paguba altor națiuni și confesiuni. Acesteia îi stau într'ajutor socialiștii internaționali, ordinul templierilor, universitățile așa numite populare.

Concluzia acestui volum e: Coranul, Talmudul, Cahalul și Francmasoneria întrebunțează un mijloc scârbos și blăstămat, adică minciuna... Dar minciuna are un dușman, pe care îl urăște de moarte, — anume: adevărul. Ori, adevărul este trăsura distinctivă a creștinismului. Hristos a zis: Eu sunt adevărul, și de aceea doctrina lui este execrație înainte de lui Israil... Părăsind lumea, Hristos a trimis ucenicilor săi o armă invincibilă. — adică Duhul său... Spiritul divin al adevărului, care va apăra în veci omenirea în contra Spiritului diavolesc al minciunii. Înaintea acestui Spirit al adevărului mă închin, strigând din adâncul sufletului: Crez în Duhul Sfânt!“

Nu se poate face o recenziune mai

demnă de această carte, decât reproducând cât mai multe pasaje din ea. Cartea Drului Paulescu e ca și marfa cea bună: nu are nevoie de lăudători, se laudă ea pe sine însăși prin calitățile ei cele mai escelente. A trebuit un studiu lung și greu, până a putut autorul să cerceteze întreg materialul, să cunoască părerile altor autori, cât se poate mai clasici în aceste materii. Tocmai pentru că e așa de profund acest studiu, a putut îndrăzni autorul să spună cele mai adânc tăetoare adevăruri. Celui ce pătrunde lucrurile cu atâta pricepere, i-se cade să spună vorbe ori cât de aspre, numai să exprime ele adevărul, cum e cazul cu cartea de față. Astăzi nu e învățată lumea cu adevăruri crude, dar, cel ce vrea să arete adevărul nu poate să se uite în stânga sau la dreapta, ci trebuie să urmeze numai calea adevărului. De aceea, cartea Drului Paulescu, pe lângă valoarea ei științifică, mai are și o altă valoare: aceea de a crește caractere. Neamul nostru întreg trebuie să-i fie foarte recunoscător.

Evreii „români” nu sunt îndestulți cu nici o scriere de a profesorului Paulescu, și nu pierd nici un prilej, ca să reducă sau să distrugă valoarea acestor scrieri. Dar nu pot să reușească, ori cât de mulți mercenari ar avea. Dr. Paulescu e o somitate în medicină. Cărțile, pe cari le-a scris dânsul în franțuzește cu Dr. Lancereaux, au un adevărat renume, și chiar cele scrise de Dsa

Ei dar datorințe fără drepturi nu sunt. Face-vom excepțiune de sub regula aceasta numai noi preoții? Și oare pentru ce? Avem și noi drepturi, între cari cel mai elementar este dreptul de a dori ceva și a-ți exprima dorința sau dorințele între marginile legii.

Datorințele particulare împlinesc-le fiecare preot fără nici o discuție (firește asta nu înseamnă, ca cineva să nu ceară sfatul altuia) publică „fie în scris în gazete, fie cu graiul viu în sinoade“. În jurul problemelor, cari privesc pe mai mulți e fapt, că se pot, e bine, ba, cam de obicei, e neapărat de lipsă, ca cei interesați, să se consulte împrumutat, să se sfătuiască, să-și împărtășească vederile, să-i risipească îndoielile, să se încurajeze reciproc și să se legătuiască la muncă intensivă și armonică. Dar de aici nu urmează, ca unul sau altul să nu poată deslega problema în cercul său de activitate și fără de „a schimba la vorbe și idei prin ziare“ și că înaintea rezolvirii tuturor cauzelor de importanță obștească ar trebui să amuțască glasurile, cari nu țin nemijlocit izonul datorințelor comune.

Ca să rămânem la problema antialcoolică reînsprospetată de —ș.— trebuie să se știe, că avem nu unu sau doi preoți, cari fără strop de discuție a deslegat-o cu succes foarte multămitor între marginile terenului lor de muncă. Au deslegat-o pentru că nu au discutat ci au lucrat, precum se cuvine tuturor, pentru că cauza alcoolică a neamului nostru, deși s'a scris puțin despre ea până acum, dar neasămănat mai mult decât cum o prezintă fratele —ș.—, cauza noastră alcoolică zic atinge proporțiile acele, cari nu cer discuții ci fapte.

Să o desbatem cu ocaziunea sinoadelor? Și ce seceriș vom avea după discuție? Să lucrăm așa zice, nu să schimbăm la

singur în aceeaș limbă, au mai multe ediții, cu toate că e om tinăr.

Dorim din tot sufletul, ca și studiile românești ale Drului Paulescu, să ajungă la mai multe ediții, căci ele pot fi înțelese de orice om cult. Dacă aceste cărți vor ajunge în curând o altă ediție, trebuie să ne bucurăm, că Românul se interesează de cele mai arzătoare probleme ale vieții lui, și nu-și pierde timpul numai cu discuții fără nici un rost.

Dr. Ioan Bălan.

Reverie.

Troienitu-mi-au gândirea
Clipele de altădată,
Și 'n privazul minții mele
Gingaș trupul tău de fată
Mi s'arată.

Imi apari în strălucirea
Zilelor de astă vară,
Și mă 'ntrebi dacă iubirea
Cu plăcuta ei povară
Mă doboară?

Iară eu sfielnic caut
Intr'a ochilor tăi mare...
— Nici nu știi când nu pot, dragă,
Să-ți răspund la întrebare
Cât mă doare!

Ciuvic.

vorbe. Ce ar fi bunăoară, dacă un preot nu ar predica nici când despre post, în schimb însă vasele lui de culină în toate posturile ar fi seci de unsoare? Și tocmai așa ce ar fi mai bine: să vorbim la sinoade în contra spirtoaselor ori să nu le atingem cu graiul viu în ședințele sinodale de loc, dar nici cu organul graiului să nu le atingem la convenirile noastre?

Sunt apoi o mulțime de cauze a căror rezolvire ne atinge, ne doare ori ne îmbucură, fără să stea în puterea noastră a le îndrepta când vrem și cum vrem. Evident, că din urma raportului ce este între cauzele acele și între noi, avem dreptul a dori, ca ele să curgă în alvia favorabilă binelui public și în special celor interesați de dreptul.

Dacă compete — și cine s'ar putea îndoi despre asta — dreptul acesta oricărui preot, cu atât mai vărtos compete aceluia, cari își achită datorințele particulare și își iau partea din cele comune cu mai mulți ori cu mai puțini. Ori nu e curioasă apariția aceasta — iarăș stau pe lângă chestia antialcoolică — că sulevatorul ideii Normativului arhidiecezan (un protopop) este unul dintre cei mai abili luptători antialcoolici în scris și cu graiul viu, în predici, la prelegeri populare, în circulare protopopești s. m. d., că aderentul Normativului arhid. pseudonimul — s. p. — este (sper, că fratele s. p. îmi va ierta indiscrețiunea aceasta) unu cu acela, care în sinodul de primăvară al Morlăcii în anul 1912 a propus excluderea beuturilor spirtoase dela funcțiunile bisericesti; și că acela, care asaltează mai des redacția „Unirei“ ca să-i găzduiască în coloanele acestei foi scrisul despre Norm. arhid. face parte din protopopiatul Cojognei, în sinoadele căruia, în timpul din urmă, s'a tractat foarte des chestia prezentată de —ș.— ca cea mai urgentă de discutat?!

În cauza alcoolică avem drept să discutăm și să lucrăm, în a Normativului arhid. însă deocamdată numai discuta putem. Discuția asupra acestei chestii e dreptul neatacabil al oricărui membru al Bisericii noastre, dar nici nu trece granițele discuției. De aceea tot ce putem face — bine ori rău — în cauza asta străină lui —ș.— este să o discutăm, pe când în chestia antialcoolică putem și trebuie să facem și ceva mai bun decât discuțiile interminabile: putem să lucrăm.

Pe lucru deci, iar față de cei cari, pe lângă antialcoolism, se estind și la alte cauze să nu jucăm rola lupului din povestea cu mielul!

Vas. Cerghizan.

Correspondențe.

Din dieceza Gherlei.

Chestia „reuniunilor s. Maria“.

(Continuare și fine).

În umblările zilnice, în conversațiune etc. trebuie să fie adevărate învățăcele a s. Maria.

Căutând mai departe la ținuta, îmbrăcăminte a s. Maria, aflăm în toate modestie și simplicitate.

S. Marie singură își pregătea hainele sale, — prin urmare iubea lucrul casnic și ere cruțătoare; hainele ei erau simple, modeste, nebătătoare la ochi, nu erau în contradicție cu bunul gust, nici provocatoare. Dânsa nu se îmbrăca, ca să atragă privirile asuprași, și nici nu mergea la locul de rugăciune pentru a se arăta lumii.

Prin urmare, învățăcelele înrolate sub steagul s. Maria, trebuie necondiționat să țină seamă de această simplicitate. Combateră luxului începând fiecare dela sine, va aduce mare bine sufletesc, dar și moral, economic și casnic, în societate și în familie, și vor deveni mai plăcute lui Dumnezeu, familiei și chiar soților lor. Aceste vor fi exemple mai atrăgătoare și pentru poporul nostru, văzând, că și domni și doamnele s'au desfăcut de această patimă aducătoare de multe neajunsuri.

Pe tabla sufletului fiecărei membre a reuniunii s. Maria, va trebui zilnic scrise și recitate și împlinite cele zece porunci dumnezeiești și cele 5 ale s. biserici, onorând pe Dumnezeu din tot sufletul nostru, iubind sincer pe doapropoalele noastre, ferindu-ne de necurătenie, ținând duminicile și sărbătorile după intențiunea s. biserici, luând parte la s. liturghie, și mărturisind, crezând și împlinind toate câte ni-le spune înainte s. biserică.

Familiiile membrilor din reuniunea s. Maria vor trebui ele mai mult să strălucească în pietate și în împlinirea voiei s. Maria, ca alții văzând regenerare și fapte bune, să urmeze asemenea.

Deasa primire a s. taine îmblânzește și supune poftetele ce se răsvrătesc fericirii noastre; „au nu știți voi — zice s. apostol Pavel — că trupurile voastre sunt biserică lu Hristos și membre a aceluia“.

Să nu uite, nici să le cadă greu membrilor reuniunii s. Maria, de a duce jertfă cât de deasă la s. biserică. Să nu-și uite de sufletele morților lor, ci să-i pomenească cât de des. Cununile ce se pun pe sicriul unui mort, nu ajută nici nu ușurează sufletul; jertfa și rugăciunea sunt cheile, cu cari se deschid intrările și se scurtă suferințele celor mutați dintre noi. Aceasta e credința bisericii noastre creștinești.

Pe curățania din biserică, pe pregătirea de odăjdii preoțești, pune-ți preț și le executăți cu plăcere voi înșivă, nu prin servitoarele voastre, ci voi cu toată evlavie și bucuria, ca așa a făcut și s. Maria.

O astfel de ceată de femei creștine, împlinind aceste din toată inima, va fi și ajutată și plăcută lui Dumnezeu, și va mântui multe suflete, va curăți lumea de multe scăderi, — iar biserică noastră va fi mai tare, și va fi o adevărată sentinelă, la porțile mării lui Dumnezeu și la fericirea poporului nostru, a cărui scut este numai biserică și legea lui.

Vedeți, dragi surori și învățăcele a Macei Domnului, ce misiune sfântă aveți: regenerarea din temelii a vieții creștine. Lucrul e mult și greu, poate că nu ați reflectat la atâta osteneală, dar așa este, ba și mai multă. „Cereți și vi se va da“, zice Isus Domnul nostru, și „eri ce veți cere, voi ruga pe Tatăl, și va da vouă“.

Pamfilu Grapini par.-protop. gr.-c.

Reviste.

Pacea turco-sârbească. Biroul de presă a publicat contractul de pace, dintre domnitorii Sârbiei și Turciei. Primele capitole conțin ordinațiunile ce se referă la schimbul prisionierilor din război, la amneștie la existența dreptului privat câștigat înainte de a se face ocuparea și la căile ferate. Pe baza §-lui 8, guvernul sârbesc va garanta locuitorilor turci, de pe teritoriile ocupate, deplină libertate religioasă, îndreptățire egală civilă și politică. Școlile turcești se vor bucura de libertate și în viitor. Hotărârea definitivă în chestia liniilor ferate din răsărit se va rezolva în conferința financiară din Paris. Schimbul ratificării contractului se va face în decurs de o lună. Pe baza unui adaus al contractului guvernului sârbesc, promite, că nu va transforma nici o moșee în biserică creștină și instituțiunile musulmane le va susține neschimbate și pe viitor.

Inarmările Rusiei. Sâmbăta trecută s'a ținut un consiliu de miniștri în Petersburg la care au luat parte: Gorenickin, ministrul prezident, Sasonov ministrul de externe, Suhomlinov, ministru de război, Grigorievics ministru de marină, și Bark ministrul de finanțe.

Au mai fost invitați la consiliu conducătorii partidului muncii precum și șefii diferitelor partide politice.

Gorenickin, ministrul prezident, a prezentat planul de înarmare a statului rusesc și a răspuns la interelările singuraticilor conducători ai partidelor. Ministrul de finanțe a raportat despre situația financiară a Rusiei, spunând, că e într-o stare îngrijorătoare. S'a exprimat întocmai ca și Kokovcev.

Singuraticii șefi de partid au interpelat pe ministrul prezident și asupra reformelor de război. Ministrul a declarat, că la aceste nu poate răspunde.

Cei prezenți la consiliu s'au obligat pe cuvântul de onoare, că asupra desbaterilor vor păstra cel mai mare secret.

Opinia susține, că chestiile discutate nu se referesc la război, miliția însă trebuie ridicată la cel mai mare contingent, în interesul păcii.

*

După o depeșă din Iași, călătorii, cari au sosit cu trenul dinspre Basarabia spun, că dealungul Prutului și la hotarele Basarabiei se observă mari pregătiri militare, Tot asemenea și la confiniile Bucovinei. Pe la hotarele române în tot locul s'au instalat linii noi telefonice și telegrafice! Semne de pace?

Diverse.

Concursuri. Cu terminul de 31 Martie se curentează următoarele posturi de învățători:

Postul de cantor-învățător din comuna Sărmășel, districtul protopopesc Catina.

Postul de cantor-învățător din comuna Dârgea districtul protopopesc al Dârgii.

Postul de cantor-învățător din comuna Ocnici, districtul protopopesc Fărăgău.

Postul de învățător din comuna Urișiu-de-jos, districtul protopopesc Reghin.

Postul de cantor-învățător din comuna Băla, districtul protopopesc Pogăceaua.

Postul de cantor-învățător din comuna Șomoștelnic, districtul protopopesc Iernot.

Postul de învățător din comuna Cooc, districtul protopopesc Murăș-Ludoș.

Postul de cantor-învățător din comuna Alămer, districtul protopopesc Sibiiu.

Vizita părechii moștenitoare române la curtea imperială rusă a fost hotărâtă definitiv. Azi cu expresul de Berlin AA. LL. RR. Principele Ferdinand și Principesa Maria vor părăsi Bucureștiul, mergând în orașul, unde se află A. S. R. Principele Carol, de unde vor pleca la Petersburg. Principii vor lipsi din țară timp de 12 zile.

Cursuri de analfabeți. Duminică s'a ținut la Hususău examen cu analfabeții, instruați de păr. *Ilie Magda*. Din partea despărțământului Asociațiunii erau de față: directorul dl *A. C. Domșa*, prof. *Dr. V. Macaveiu*, membru în comitet, prof. *N. F. Negruțiu*, cassarul despărț. ș. a. Erau de față 19 analfabeți, băieți, juni și bărbați. Dl *Domșa* arată în câteva cuvinte importanța învățaturii și mai ales a cititului și scrisului și datorința, ce o au toți fiii neamului de ași însuși aceste cunoștințe, atât de trebuitoare în vremea de față. Se începe apoi examinarea analfabeților. Progresele făcute sunt uimitoare, ales când socotim, că partea cea mai mare a celor instruați, sunt oameni cu slujbe, unii servitori chiar, cari luau parte la orele de instrucție, după ce își isprăviau mai întâi lucrul. Cu excepția alor 2 inși, toți au citit bine, au scris pe tablă felurite propoziții și unii au declamat.

La sfârșit dl director al despărțământului mulțamește păr. *Magda* pentru zelul ce a arătat și îndeamnă pe cei prezenți să continue mereu cu cititul, promițându-le, că le va trimite la toți cărți de citit.

Dacă pilda păr. *Magda* va fi urmată și airea, putem spera, că vom scăpa de rușinea de a număra în neamul nostru pe cei mai mulți neștiutori de carte.

Procesul „Olteanului“. Din Făgăraș se anunță: Procesul intentat foii săptămânale „Olteanul“, se va judeca la tribunalul din Brașov. Ziua de pertractare a fost designată pe 20 Martie a. c.

Emigrările din Austro-Ungaria. Pe an emigrează din monarhia noastră: în Prusia 330,000, în Saxonia 50,000, în Germania sudică 50,000, în România cam 15,000, în Danemarca 8000, în Suedia 2500, în Franța 3000 și în Elveția 1000 de oameni. America nu o mai socotim.

Exsultanul Abdul Hamid de moarte. Din Constantinopol se anunță: Starea sanitară a exsultanului Abdul Hamid în ultimele zile într'atâta s'a înrăutățit, încât cei din jurul lui îi prevăd deja obștescul sfârșit.

Epizod caracteristic. Ziua de 15 Martie crt. a fost serbată de școala elementară catolică din Galanta. Serbarea s'a început cu serviciul religios din biserică, la care a luat parte și guvernanta — de origine franceză — a familiei contelui Hardegg. În decursul imnurilor patriotice, guvernanta a zis cu voce tare: „Maghiarii au alt Dumnezeu, decât celealalte popoare? Pentru ce nu se cântă Gotterhaltul?”

Vorbele guvernantei au produs între credincioși o consternație teribilă, încât serviciul divin numai după un pătrar de oră a putut fi continuat.

Revărsarea apelor. În urma topirii zăpezii și a ploilor neconținute, atât Murășul cât și Tisza părăsinduși matca, au inundat orașele și satele situate în apropierea lor. Din Deva se anunță, că o parte a orașului se află sub apă, iar clădirile amenință cu prăbușire. Pustiirile și pagubele sunt foarte mari. Drumuri stricate, peduri duse de ape; sămănături nimicite și sărăcia din anii din urmă umplu de groază și desperare pe bieții economi, cari neavând încătrău, iau drumul pribegiei...

Football în armată. Comandantul corpului de armată din Timișoara general Mexiner, a dat ordin ca în regimentele corpului său de armată să se formeze din elementele mai inteligente ale soldaților grupuri de fotbaliști. Prima grupă a format-o regimentul Nr. 101. În cel mai scurt timp trupele acestea vor avea un matoch în Timișoara sau Oradea mare.

Copilă arsă. Cornelia Stoica de 3 ani copila unui econom din Murăș-Ciuciu fiind lăsată singură acasă, dela foc i-s'au aprins hainele și în lipsa de ajutor a ars. În contra părinților neglijenți s'a pornit cercetare.

Posta Redacțiunii.

Corespondenților noștri. Rugăm să fiți cu bună paciință. Coloanele foii fiind în parte ocupate pe un timp de chestia românească din dietă, nu am putut face loc altora. Vor veni pe rând.

Se vinde

din mână liberă în Blaj o casă de piatră nouă și foarte sănătoasă, — cu cele mai favorabile condițiuni.

Pentru informațiuni a se adresa:

Augustin Coltor.
Blaj—Balázsfalva.

Sigile conform cercularului consistorial 1408/1914.

1. Sigil pentru școala primară	3:20
1. " " " de repetiție	3:20
1. Perină pentru sigile	1:—
1. Sticlă negreală	—28
1. Șipet (cutia pentru sigile)	3:20
- (Când se comandă șipetul numai e nevoie de perină).

Librăria seminarială, Blaj.

Partea Literară.

Vizitație canonică în Maramurăș.

27 Iunie — 24 Iulie 1913.

(Continuare).

Sub impresia acelei dragoste de limbă, lege, neam, scormonite de graiul vibrator al distinsului predicator auzim îndată după rugăciunea primă a credincioșilor pe un preot — și încă nu din cei mai bătrâni — recitând exclamațiunea: «Că ție se cuvine toată mărirea, onoarea și închinăcinia, a Tatălui, și a Fiului, și a Sufletului sfânt acum...» Abstrăgându-se de folosirea genitivului în loc de dativ și întors, — ceace e cam general în Maramurăș la recitarea liturghiei — numirea persoanei a treia dumnezeiești cu Suflet în loc de Spirit te face să tresari atingându-te foarte neplăcut. La fel a recitat aceeaș exclamațiune la 19 Iulie și în Sat Slatină un preot mai bătrân bine cărunț. La auzul acestora ai un motiv mai mult a recunoaște îndreptățirea observărilor Culturii Creștine de a nu se schimba arbitrar textul cărților rituale.

Vizitație canonică.

După s. liturghie se face vizitație canonică fiind curatori: Vasile Bârsan I. Ștefan, Nuțu Hodor, Mihaiu Pop Vasoc, Mihaiu Roman, Ioan Coza, Ilie Cleja, Ioan Bârsan. Cu această ocazie se constată, că: protocolul esibitor e din 1913, Protocolul ședințelor curatoratului și senatului școl. nu este. Protocol despre predici și cateheze nu este. Matriculele botezaților, cununaților și morților din 1775—1913. Circularele episcopicești din 1885. Ziarul bisericești din 1888. Avera bisericești în bani 165 cor. 40 f.; în obligațiuni private 1759 cor. 62 f. Interesele nu se încassează regulat și restanța întrece capitalul. Avera imobilă a bisericii 601 jughere 273 st. In copia coalei catastrale se face observare de notar bag'seama fără subscriere, că 252 jughere din «Ferecsile Pojeni Korbului și Facza Dumbrăvi» sunt comunale. Va fi și aici ca în toate comunele din Maramurăș de tot în nerânduială cartea funduară. — Porțiunea canonică e 36 jughere. Contribuția o plătește biserica.

Biserica e de piatră, în stare bună, închinată sf. Arhangeli. E de 16 stânjini lungime, 6 lățime. Ara 9 rânduri de vestminte preoțești. Se află apoi în bisarică un antimension din 1700 cu numele lui Olsawski Emanuil, episcopul rutean al Muncaciului cum și următoarele cărți: 1. Evanghelie, Blaj 1900. 2. Evanghelie, Blaj 1817. 3. Evanghelie, Sibiu 1806. 4. Evangheliile Patimilor, Blaj 1880. 5. Liturgicon, Sibiu 1835. 6. Liturgicon, Blaj 1905. 7. Euchologion, Sibiu 1849. 8. Biblia lui Bob, Blaj 1795. 9. Cazanie rusească manuscris. 10. Mineiu, Sâmbnic 1745. 12. Pentecostariu, Blaj 1810. 13. Apostol, Iași 1756. În acesta se află o însemnare din 1760, ce spune, că biserica din Bârsana are hrumul stului Nicolae dela Mira Lichiei¹⁾. 14. Catavasier Blaj 1762. 15. Pentecostarion, București 1743. 16. Psaltire, Blaj 1780. 17. Ceaslov, Blaj 1766 cu blagoslovenia celor mai mari. 18. Molitvelnic, Sibiu 1874. 19. Strajnic, Blaj 1800. 20. Triod, Râmnic 21. Triod, Blaj 1813.

Casa parohială e de piatră cu 6 încăperi, grajd, șură, 2 coleşne=șoprețe, 1 coteș. Casa învățătorului de lemn cu 2 încăperi, grajd. Școala de lemn, necorespunzătoare legii. Contra focului e asigurată numai casa parohială la Transilvania. Grădina de pomărit comunală. Ingrăditură în jurul bisericii, casei parohiale, școalei de lețuri. În hotar sunt 5 cruci susținute de biserică. Credincioșii nu concurg cu nimic pentru scopuri bisericești-scolastice. — Este în parohie reuniune de cântări.

Preotul are lectical: O mierță de mălai și una de ovăs sau 2 cor. După conscrierea din 9 Iunie 1913 sunt 592.

¹⁾ Ion Birlea, o. c. p. 22.

Stola pentru botez 2 cor., cununie 10 cor., înmormântare mare 8—28 cor., înmormântare mică 6—8 cor., maslu 2—4 cor., feștanie 2—4 cor., missă 90 fil. și 1 cor. 60 f., deslegare 2—8 cor. — Cantorul are lectical 90 fil., cununie 2 cor., înmormântare mare 1—6 cor., mică 1—2 cor., maslu 40—80 fil., missă 20 fil., deslegare 1 cor.

În Bârsana mai ese o bisericuță așezată pe locul numit «La jbar». Aceasta a fost zidită în hotarul comunei de cătră Strimtura. Aici a fost o mănăstire, în care a locuit și un episcop cu numele Gavriil. El a fost cel din urmă episcop al Maramurășului. În indicele acestor vechi vicariale din anul 1639 se află următoarele: «Eppus Gabriel ex Barczánfalva scribit de nou ordinando quodam iuvenem». Acta nu se află¹⁾. Au fost călugări în ea până la Iosif al II-lea. Imprăștiati călugării sub acesta, bisericuța a fost mutată cam pe la 1800 în sat la locul indicat. La anul 1806 bisericuța a fost pictată de pictorul Ioan Grad din Vișeu de mijloc. În aceasta e și o evanghelie din 1759.

Numele comunei. Familiile.

Numele comunei i-s'a dat probabil după Bârsan sau familia Bârsan, și își reduce originea până pe la anul 1326. Cu acest nume s'a numit Sten, tatăl lui Stanislau cnezul, căruia îi conferește regele Carol I. la 22 Sept. 1326 pământul Szurduk (Strimtura). Strimtura și Bârsana erau până la începutul veacului XV. (1411) sub una și aceeaș stăpânire. Sat mai vechiu va fi fost Bârsana, având în marginea satului un deal cu un platou larg și frumos, care se numește și azi cetățea. E probabil, că aici era moșia românească numită Váralja (sub cetate) amintită și în diploma din anul 1260 14 Maiu²⁾.

Bârsana de azi a fost o parte integrantă a moșiei lui Sten, care a primit atributul de Bârsan. Bârsan e, — cum observă dl Mihályi la pag. 22, — un adiectiv aplicat la lână și însemnează: des, lung, moale. De ex. oiță bârsană, lână bârsană. (Laurian și Massim: Glossariu). Cel ce avea oi bârsane va fi primit și porecla de Bârsan. După stăpân și muntele comunei nobilitare, poartă din vechime numele de Bârsănescu. În diploma din 6 April 1346 Stanislau se numește fiul lui Bârsan: filius Borzan, Urmașii acestei familii stăpânesc și azi în Bârsana. Despre această familie, cum și despre Hank din Vancești, a rămas în arhivul comitatului document, că s'au dovedit nobilitatea înaintea comisiei exmise deja la 1408. «Aceasta era prima investigațiune generală a nobilimii din comitat. Numărul nobililor era și pe atunci așa mare, încât regele a aflat de lipsă să se cerceteze documentele fiește căruia... Astfel de investigațiuni s'au făcut apoi adeseori, mai ales în secolul XVIII. după mandatul regelui Carol III. din anul 1735. după desmembrarea Maramurășului de cătră Transilvania, unde era încorporat în decurs de două secole... Sumarul elaboratelor (în concepte) se află în arhivul comitatului sub aceste titule:

- Productio nobilium Anni 1752.
- Protocollum productionis Nobilium Donatariorum Annis 1763—1768 elaboratorum.
- Protocollum productionis Nobilium Armalistarum annis 1763—1769 elaboratum.
- Nova productio in Ao 1767 die 20 Ianuarii inchoato Armalistarum.
- Registrum ad uberiozem Probam relegatorum Annis 1763—1768 elaboratorum³⁾.

(Va urma).

Dr. V. Moldovan.

¹⁾ Tit Bud: o. c. p. 24. ²⁾ Dr. Mihályi o. c. p. 153. ³⁾ Dr. Mihályi o. c. p. 153.

JACOPONE.

— Povestire. —

Trad. de Ioan Popu-Câmpianu.

(Continuare și fine.)

V.

Ce-l mai așteaptă acum pe Benedetti? Condoleanțele și mângăerile nu-i erau de ajuns. Lovitura aceasta l'a rănit grozav. Un singur gând mai avem: să facă penitență! Gândul acesta nu era preliudiul unei noue vieți, ci o continuare a acelor rugăciuni și penitențe pe cari le-a îndeplinit Iulia, pentru mântuirea sufletului lui. Naturelul lui însă numai cu greu s'a putut obicinui cu acest gând. S'a retras din lume. Și când unul dintre prieteni, a voit să-l abată dela acest gând, a răspuns hotărât „nu”. Inchis în casă, a înghenunchiat și a început să se roage. Aceasta a fost cea dintâi rugăciune în urma căreia a simțit așa o liniște și o mângăiere.

S'a făcut în mormântarea. Benedetti încă a însoțit-o până la groapă. Părul i-a albit. Fața i-s'a schimbat așa de mult încât oamenii să întrebau: oare acesta e bărbatul acela sumet de odinioară? Și când poporul s'a depărtat, Benedetti a intrat în criptă, și-a plecat capul pe sicriul aceleia, care așa de mult l'a iubit și s'a rugat. După aceasta n'a mai fost trist. Doar numai până la ziua judecării vor fi despărțiți: Iulia deja e în ceriu. El abdice de toate plăcerile lumesti și să dedice lui Isus; abdice de toate fericirile din trecut, de toate nădejile și poftele de pe pământ și să pleacă înaintea lui Dumnezeu.

Mai întâiu a abzis de slujba de procuror. După aceea și-a vândut toată averea și a împărțit-o săracilor. Ca un nebun, îmbrăcat în zdrențe umblă dintr'o biserică în alta. Nu privea în laturi, ci cu capul plecat, petrecea adâncit în rugăciune și plângea. Umbla pe uliță cu capul descoperit, în zdrențe și desculț.

Oamenii la început se mirau de atâta mortificare. Mulți credeau, că nu peste mult, Benedetti, iarăși va apărea în strălucirea lui de odinioară. Când însă au văzut că nu se lase, l'au numit „Iacopone”. adevărat laques cel nebun. Copii pe uliță îl arătau cu degetul și aruncau cu pietrii după el. Oamenii îl batjocureau. Dar lui nu-i păsa. Intr'o zi asemenea profetului Ieremia, care voind să prezică prinsoarea poporului Jidovesc, a apărut în Ierusalim, cu un jug în grumaz, Benedetti cu o șea în spate, ca și un animal de povară. Mulți plângeau când îl vedeau. Iar alții râdeau și iarăși alții îl compăttimeau.

— A înebunit săracul!

— Nu, el n'a înebunit — reflectează cineva, ci numai să pocăiește.

Poporul nu putea pricepe, că în purtarea aceasta trebuie să fie degetul lui Dumnezeu. Numai se mira și ridea.

— Sărmanul Iacopone! Cum umblă pe ulițe. Și orașul îl ia în serios. Poate pentru aceea e așa de posomorit întreg orașul.

Fiindcă palatul nu-l putea înstrăina, l'a dat în folosință călugărilor sf. Petru de Nolasco cea ce mulți socoteau, că e cel mai învederat semn al nebuniei. Dacă se va vindeca — zicea lumea, nu va avea unde să-și plece capul.

Dar nime nu cunoștea viața retrasă a lui Benedetti. Nu știau, că cerceta pe bolnavi și pe săracii cari locuiau prin colibele din jurul orașului, stându-le în ajutor, așa că mulți credeau, că Dumnezeu iarăși a trimis pe sf. Francisc. — Nime nu știa despre veghierile lui din biserică, unde retras în coate și în genunchi, medita despre durerile Preacuratei Vergure Maria.

Au trecut zece ani. Iacopone apare la poarta mănăstirii franciscanilor și cere intrare. Portarul înștiințează pe unul dintre călugări, că Iacopone voiește să vorbească cu superiorul mănăstirii.

— Spune-i frate, că superiorul acum nu poate să-l primească.

— Ii voi spune, părinte, dar el mi-a zis, că bucuros așteaptă cât de mult. Stă între cerșitori pe marginea drumului.

— Bine! Voi spune superiorului. Lui de multe ori îi plac lucrurile desebite. Cred, că va primi pe acest cerșitor nebun, pentru care noi așa de mult ne rugăm. Prea sfânta Fecioară să ne scape de ispitirile diavolului. Căci acest dușman al sufletelor știe, cum să se prefacă, că se pocăiește.

A intrat la superior.

— Un cerșitor nebun așteaptă la poartă și dorește să vorbească cu Sfinția Ta. Poți să-l primești?

— Cum îl chiamă? — întrebă superiorul.

— Iacopone.

— Iacopone! Să vină îndată. Lui Iacopone nu-i este iertat să aștepte. Ar fi rușine pentru noi. El ne-a zidit din nou mănăstirea și biserica. Eu numai de ceva mă tem: când va veni Hristos, în ziua judecării, pe mulți dintre noi poate ne va alunga din împărăția s'a pe când pe acel „penitent nebun” îl va primi la sine și îl va încorona.

Călugărul a înroșit auzind vorbele acestea și iese afară să cheme pe Iacopone.

Superiorul s'a ridicat de pe scaun. Simția, că inima îi bate. Îl știa pe Iacopone, cum a fost de sumet și cum a trăit. L'a văzut și pe promenadă cu frânele în grumaz a auzit și ce vorbește lumea despre el; dar în vremea ispășirii nici când n'a venit la mănăstire. Oare acum ce vrea?

Ușa se deschide Iacopone intră. Părul e alb. Fața palidă. Ochii căzuți în orbite. Barba încălțită. Cât ce a intrat, a înghenunchiat. Superiorul l'a binecuvântat și a zis:

— Scoală-te, fiule, și ocupă loc.

— Îngăduie-mi să rămân așa. Mai bine 'mi-se cuvine, de oare ce am o rugare mare.

— Fie cum voiești tu, dar spune ce dorești?

— Am făcut vot și acum voiesc să intru în ordul sfântului Francisc — zice Iacopone — plecându-și ochii cu umilință.

— Fiule, știi, că cine intră în ordul nostru trebuie să deprindă virtutea umilinții? Cuvintele superiorului erau aspre și hotărâte.

— Da părinte, știu și vreau să deprind această virtute.

— Știi și aceea, că ordul nostru nu permite nimic deosebit în deprinderile religioase, nici în îmbrăcăminte.

— Da și aceea o știu. Dorosc să intru în ordul sf. Francisc cel puțin ca servitor, numai să-mi pot câștiga mântuirea. Fii binovoitor față de mine. Nădăduiesc cu aju-

torul lui Dumnezeu, că ordul sf. Francisc îmi va schimba sufletul, și îmi va câștiga iertarea păcatelor.

Și a început să plângă. Superiorul a înghenunchiat lângă el și îmbrățișându-l cu toată dragostea, i-a zis:

— Fi sigur, fiule, că prin o pocăință ca și a ta, ori ești în ordul sfântului Francisc, ori afară de ord, trebuie să câștigi fericirea vecinică. Rugarea ta o voi prezenta și celorlalți frați. Vină în săptămâna viitoare și îți voi spune rezultatul. Acum mergi în pace și te roagă și pentru mine. Dumnezeu să te binecuvinteze.

*

Răspunsul a fost favorabil. Penitentul sub numele de Benedetti a intrat în ord. Vieța lui de aci înainte formează capitol în istoria acestui ord.

A trăit mult și pocăința și-a tot asprit-o. Cu puțin înainte de moarte a compus cântecul fără păreche „Stabat mater”. Și aceasta elegie va vorbi despre dragostea lui ferbinte și umilința lui, până atunci, până când acest cântec minunat al bisericii suferitoare se va împreuna cu cântecul cerec al bisericii învingătoare.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

1. *Pocăiții*. Studiu pentru combaterea pocăiților de dr. Sebastian Stanca. Sibiu 1913. Prețul 4 cor.

2. *Explicarea cu temei a catehismului catolic* de J. Deharbe. Tom IV. Tradus de membrii societății teol. „Alexi Șincai” din Gherla. Prețul 3 cor.

3. *Ave Maria!* Solo de sopran sau tenor cu orchestră. Dl. A. Bena. Librăria diecezană din Arad. Prețul 3 cor.

4. *Uvertură națională pentru orchestră* de A. Bena. Librăria Diecezană din Arad. Prețul 5 cor. Extrasul pentru pian 2'50 cor.

5. *Chestiunea polonă*. Rolul cooperativelor în lupta de conservare națională a Polonilor din Germania. Cu o hartă explicativă de Ioan Iosif Schiopul. Sibiu. Tipografia arhidiecezană 1914. Prețul 2 cor.

6. Dr. Petru Barbu. *Chestiunea manualelor de religie* pentru școlile medii. Caransebeș 1914.

7. *Elemente din teoria muzicii*. Pentru institute pedagogice și școlile medii. De Sequens. Caransebeș 1913.

Biblioteca „Unirii”.

1. *Ben Hur*, sau zilele lui Mesia de Levis Valace, 2 vol. 2'90
2. M. Eminescu, *Studiu critic* —'90
3. *Câteva momente din începutul bisericii române*, de C. Auner —'20
4. *Nume de familie la românii din Ungaria*, de Alesiu Viciu —'12
5. *Din viața lui I. Micul*, de M. Străjan —'16
6. *Albertina*, povestire de Dr. V. Bojor —'30
7. *Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II.* 3'40
8. *Cele două fețe ale lumii*, de Nicu —'30
9. *Ziua deșteptării*, de Aurel Fodor —'16

Proprietar, editor: Vasile Moldovan.

Redactor responsabil: Augustin Gruția.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4·30 cor. fco. Mărimea icoanelor $4\frac{5}{70}$ cm.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la *Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj*. — Prețul tabloului cor. 1·50 fil.

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj*. — Prețul freat 2·20 cor.

Balsamul apotecarului A. Thierry

e un mijloc neintrecut la boale de plămâni și de piept, moderază catarul, oprește flegma, ușurează durerile tusei. Are efect escelent la aprindere de gât, răgușeală și la boale de gât, friguri, în deosebi sgarciuri în stomac și colică. Vindecă boalele genitale și hemoroide, corăță rărunchii și întărește apctitul și mistuirea. Servește tare bine contra durerilor de dinți, a dinților găunoși, contra mirosului de gură și și alte boale de dinți și de gură, încetează mirosul provenit din gură sau stomac. Mijloc bun contra limbricilor. Vindecă tot felul de răni, orbanț, beșici provenite din ferbințeli, buboaie, buburuze, răni provenite din arsură, membre degerate, sgrăbunțe, bube ce-au eșit pe piele dureri de urechi etc. Să nu lipsească din nici o familie, în deosebi când bântuie epidemii de influență, holeră și alte epidemii. Scrie la:

A. THIERRY, apotecă la Ingerul păzitor în Pregrada bei Rohitsch.

12 sticle mici sau 6 mari, ori 1 sticlă mare specială 5·60 K.
La comande mai mari e prețul mult mai ieftin.

Singură veritabilă ALIFIE-CENTIFOLIA a lui THIERRY

impiedecă și oprește inveninarea sângelui. Face de prisos operațiile. Se folosește: la femei cari lăptează, la pornirea laptelui, împotriva împetirii pieptului, la orbanț, inflamație de picioare sau de os, răni, picioare umflate și la mănecarea osului; apoi la răniri de sabie, împunsături, împușcături, tăieturi și sdruncinări, precum și la înlăturarea din corp a obiectelor străine, ca: sticlă, țanduri, pietriș, alică, spini etc., la tot felul de umflături, răni, carbunc, chiar și la cancer (rac); la negei pe mâni sau la picioare, beșici, răni la picioare, răni de arsuri, la slăbire provenită din zăcut mult, beșici de sânge, curgeri de urechi etc. etc.

2 cutii costă cor. 3·60, pe lângă trimiterea înainte a banilor sau cu ramburs. Se capătă la apotecarul *Török József*, în Budapesta precum și la mai multe farmacii din țara. En gros se afla la drogeriile: *Thalmayer și Seitz, Erezii Hochmeister și Frații Radanovits* în Budapesta. Unde nu e deposit, să se comande direct dela:

A. THIERRY, Apoteca la Ingerul păzitor în PREGRADA
(lângă Rohitsch-Sauerbrunn). (70) 21—25.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termin fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912	K.	5,456,645·67
Capitale asigurate pe viață achitate	"	5,458,689·48
Starca asiguratilor cu sfârșitul anului 1912	foc	183,667,241—
	vieată	11,740,710—
Fonduri de intemeiere și de rezervă	cor.	2.603,400—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

18. 23 - ?

AU APARUT și se află de vânzare la *Librăria*

Seminarială din Blaj:

Apostolul sau faptele și Epistolele ss. Apostoli f. 4., broș. 14 — legat în piele	22—
Evangelia, dela s. liturgie și inserat din ziua întâie a învierii Domnului Hristos, în 7 limbi, Blaj 1880, legată, în folio	1·20
Euhologiu, crudo 6·60 fil., leg. în piele 9·60 fil., leg în piele șagren cu foi aurite	12—
Liturgier, pe hârtie prima broș. 6 cor., pe hârtie secunda broș. 5 cor., pe hârtie prima leg. 9 cor. pe hârtie secunda leg. 8 cor., legătură de lux	15—
Orologer, crudo 6·60 leg. în piele 9·60, leg. în piele șagren cu foi aurite	12—
Octoic mic, 8° crudo 1·60 fil. legat simplu	1·90
Octoic cu Pentecostar legat întruna	3·60
Pentecostar mic, 8-o crudo 1·70 fil., leg. simplu	2—
Prohodul Domnului Nostru Isus Hristos	—30
Psaltire, broș., 2·20, leg. în pânză 3—, în piele	4—
Triod, crudo 13 cor. legat în piele tare și cu copcii	20—
Antologion sau Mineiul, carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților peste an după rânduiala bisericii răsăritului de legea grecească,	
Tomul I. legat în piele, cu copcii face	32—
Tomul II. III. legat în piele, cu copcii face	78—
Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și cu copcii fac 110 cor.	